

Eiendom, allerede som Følge deraf ikke kan siges at være tilfiede. Jeg skal endnu blot i Forbigaaende bemærke, at en Deel af disse Huse ere bortleiede, hvoraf følger, at Godseieren uden Tvivl har en langt større Ret over dem, men at det dog ingensinde er faldet ham ind at behandle Leierne anderledes end Fæsterne, og det er altsaa kun, efterhaanden som Leierne eller Fæsterne af disse Huse uddøde, at han har inddraget den tilliggende Jord under Hovedgaarden. Forøvrigt tror jeg ikke at seile ved at sige, at denne Plan er saagodtsom fuldført, der er kun faa Huse tilbage, og den Inddirkning, som denne Foranstaltning vil kunne have paa Sognets Forhold, vil altsaa — hvor lidet ønskeligt den end fra mit Standpunkt maa betragtes for at være — meget formindskes. Det, hvorom der altsaa kunde være Tale, er, om den Beslutning af den tidligere Eier af Kollikehaven, at afdele en Deel af sin Hovedgaardstøgt til forskjellige Hunsmand, er taget frivilligt, eller om det er skeet ved en Overeenskomst med det Offentlige, saaledes som det oftere har været Tilfældet, hvorved han altsaa kan have faaet Lov til at hentlægge Bøndejord under sin Hovedgaard mod at afgive Kollikevangen til Bøndebrug. Hvis der var en saadan Betingelse knyttet dertil, er det en ligefrem Selvfølge, at den maatte staae ved Magt, men det er ogsaa en Selvfølge, at det maa paaligge den, der paastaar dette, at føre Beviset i saa Henseende; dette har man endnu ikke kunnet, men der er Anhydninger af, at der i tidligere Tid skal være indtaget noget Bøndejord, som skal have henhørt til en tidligere Bøndebh, Vestbh, under selve Selsø Hovedgaard. Oplysninger derom har man ikke tidligere kunnet staafe, men dette Punkt er nu paa det Omhyggeligste blevet efterseet i Arkiverne, og jeg kan, som jeg troer, meddele fuldstændige Oplysninger i den Henseende. Det forholder sig nemlig ganske rigtigt, at der i ældre Tid har eksisteret en Bøndebh Vestbh, hvorom der nu kun lever en meget svag Tradition, og denne findes i de allerældste Oplysninger, som man har opført, med 61 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdr. = Alb. Hartkorn, som forøvrigt i den nu saakaldte gamle Matrikul af 1690 er omstrevet til 11 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdr. = Alb. Denne

ældste Oplysning findes i den gamle Matrikul for Abrahamstrup Amt af 1ste Januar 1676, hvori der siges, at denne By blev inddraget under Selsø Hovedgaard i Aaret 1670, hvilket stemmer fuldkommen med en anden Oplysning. Vestbh, som i Almindelighed kaldes Westsbh tilligemed „Bentehuset“, findes efter en Optegnelse i Roeskilde Amts og Horns Herreds Matrikul fra omtrent 1687 at have bestaaet af 6½ Gaarde, og i Mark- eller Måalebogen for Horns Herred, dateret 5te Septbr. 1682, siges der, at disse Gaarde „ere blevne øde ubi Krigenes Tid og ere siden underlagte Selsø Hovedgaard, efterdi de havde hverken Gjerdsel, Stavre, Engbund eller Græsning eller noget deslige, hvorved de kunde gjøre noget Arbejde og holde sig selv vedlige“ — det er forøvrigt et meget trist men oplysende Billede paa det, hvortil man i gamle Dage troede, at Vorherre havde slabt Bønden — „bruges nu alene for Jordens Udhytigheds Skyld til Kvægs Græsning“. Dette stemmer endvidere med en privat Optegnelse af Rentemester Sten Hondorff, der har gjort Antegnelser til Abrahamstrups Amts Regnskab for 1669-72, hvori han siger, at Westsbh blev underlagt Selsø Hovedgaard af „Salig Hr. Erik Krag“, og af Wegeners Efterretninger om Abrahamstrup, I. Pag. 226, seer man, at Erik Krag kjøbte Selsø omtrent 1669 og bøde i 1672. I Jagerspriis Amts Matrikul af 31te December 1685, som er et hyderligere Dokument, der er tilveiebragt, nævnes: „Westsbh, som var i forrige Liber 6 Gaarde og for 14 Aar siden blev underlagt og brugt til Selsø Gaard. Hvilket ei er approberet. Men svares deraf som andet Bøndergods, Gl. Matr. 61 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdr.“, hvilket altsaa er ganske det samme, som senere er omstrevet til 11 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdr., der endnu figurere under Selsø Hovedgaard. Ved disse Oplysninger, som jeg haaber, man vil finde meget lærde, er det beviist til Evidens, at denne By, som er blevet aldeles ødelagt i den svenske Krig i Aaret 1671, er blevet underlagt Selsø Hovedgaard; men jeg maa nu bemærke, at det ældste Forbud imod at inddrage Bøndejord under Hovedgaarde indholdes i Christian den Vtes Lov 15—10—48. Naar man gaar tilbage til Rilderne, navnlig til Christian den IVdes Re-